MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
LINO FARRUGIA SACCO

Seduta ta' l-24 ta' Gunju, 2008

Rikors Numru. 1205/2005

Anthony Frendo bhala eredi ta' Michael Frendo
vs
Kummissarju tat-Taxxi Interni

Il-Qorti,

A. RIKORS:

Rat ir-rikors ta' Anthony Frendo wara l-ittra ufficjali datata 22 ta' Novembru 2005 mibghuta mill-Kummissarju tat-Taxxi Interni lil Anthony Frendo bhala eredi ta' Michael Frendo li bih espona:

1. Illi huwa gie notifikat bl-ittra ufficjali datata 22 ta' Novembru 2005 mibghuta mill-Kummissarju tat-Taxxi Interni lilu bhala eredi ta' Michael Frendo li permezz taghha l-Kummissarju tat-Taxxi Interni talab lil Anthony Frendo sabiex ihallas is-somma ta' sebat elef, seba' mija sebgha u tletin Liri Maltin (Lm7,737) fi hlas lura ta' taxxa fuq id-dhul jew taxxa provvizorja ghas-snin ta' stima 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994 u

1995 skond avviz mehmuz li gie immarkat bhala Dokument ittra A u gie mtenni wkoll li billi naqas milli jhallas l-ammont dovut minkejja tali talba ghal hlas, kopja ta’ liema giet annessa mar-rikors u immarkata bhala Dokument ittra B, huwa gie mwissi li jekk kien ser jonqos milli jhallas tali ammont il-Kummissarju tat-Taxxi Interni kien sejjer jipprocedi ghall-ezekuzzjoni tat-titolu ezekuttiv ottjenut ai termini ta’ l-artikolu 40 tal-Kapitolu 372 tal-Ligijiet ta’ Malta.

2. Illi l-ittra ufficjali hawn fuq imsemmija hija nulla u bla effett stante li ma tirrispettax il-vot tassattiv ta’ l-artikolu 174(2)(b) tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta’ Malta.

3. Illi minghajr hsara ghas-suespost, tali procedura ta’ ittra ufficjali bid-dikjarazzjoni annessa kif diretta kontra tar-rikorrent fil-kapacita ta’ eredi ta’ Michael Frendo (li mhux l-uniku eredi prezunt ta’ Michael Frendo) hija wkoll nulla u bla effett stante li ma tissodisfax il-vot ta’ l-artikolu 258 tal-Kapitolu 12 tal-Ligijiet ta’ Malta.

4. Illi fil-meritu l-ammont mitlub mill-Kummissarju tat-Taxxi Interni mhux dovut stante li preskritt ai termini ta’ l-artikolu 47(2) tal-Kapitolu 318 tal-Ligijiet ta’ Malta fil-mod kif ser jigi pruvat waqt it-trattazzjoni ta’ dan ir-rikors.

5. Illi fi kwalunkwe kaz, l-ammont mitlub mill-Kummissarju tat-Taxxi Interni mhux dovut in kwantu t-talba tieghu hija infondata. Illi kif ser jigi pruvat waqt it-trattazzjoni ta’ dan ir-rikors, kien hemm snin ta’ stimi li l-assessment dwarhom qatt ma gew mgharrfa lill-awturi tar-rikorrenti jew lir-rikorrenti. Apparti dan kien hemm snin ta’ stima fejn assessments gew mahruga wara li kien gie nieqes l-awtur tar-rikorrenti u mart l-awtur tar-rikorrenti, b’mod li issa qed tintalab il-hlas ta’ taxxa lir-rikorrenti ghal zminijiet imbeghda fejn f’dawk minn dawk iz-zminijiet ’l hawn iz-zamma ta’ dokumentazzjoni relattiva ghat-taxxa fuq id-dhul kien diga ghadda gmielu.

Ghaldaqstant, ghar-ragunijiet premessi u ghal dawk li ser jingiebu waqt it-trattazzjoni ta’ dan ir-rikors, ir-rikorrenti talab lill-Qorti tichad it-talba tal-Kummissarju tat-Taxxi

Interni ghall-hlas ta’ l-ammont ta’ sebat elef seba’ mija u sebgha u tletin Liri Maltin (Lm7,737) kif kontenuta fl-ittra ufficjali hawn fuq imsemmija, bl-ispejjez kontra tal-Kummissarju tat-Taxxi Interni.

B. RISPOSTA:

Rat ir-risposta tal-Kummissarju tat-Taxxi Interni li biha espona:

Illi sa fejn jaf l-intimat, l-istatus legali tieghu m’huwiex ta’ socjeta` jew kumpanija registrata mar-Registratur tal-Kumpaniji, u ghalhekk l-ittra ufficjali ta’ l-intimat tat-22 ta’ Novembru 2005 tissodisfa r-rekwiziti ta’ l-Artikolu 174 (2)(b).

Illi kieku ghall-grazzja ta’ l-argument l-allegazzjoni tar-rikorrenti kienet minnha, l-artikolu 175 ta’ l-istess Kap 12 jippermetti lill-intimat li jitlob il-Qorti sabiex thallih jeffettwa t-tibdiliet kollha li jkunu mehtiega, dan naturalment dejjem sakemm dawn ma jbiddlux fis-sustanza l-azzjoni jew l-eccezzjonijiet mertu tal-kawza, li pero` ma jkunx il-kaz f’din il-kawza. Ghaldaqstant, in-nullita` ta’ l-att invjat mill-initmat ma tkunx tista’, anqas f’tali cirkostanza, tigi eccepita.

Illi l-artikolu 258 tal-Kap 12 ma jolqotx il-kaz in kwistjoni stante li l-initmat m’huwiex qieghed jipprova jirrendi ri-ezegwibbli titolu ezekuttiv izda qieghed iniedi azzjoni <u>ghall-ksib</u> ta’ titolu ezekuttiv.

Illi l-ammont li qed jintalab m’huwiex affattu preskritt, u dan ai termini ta’ l-Artikolu 47 (4) ta’ l-Att dwar l-Amministrazzjoni tat-Taxxa (Kap 372). Inoltre u fi kwalunkwe kaz, l-eccezzjoni tar-rikorrent hija kontradittorja u ghalhekk inammissibli, stante li galadarba qed jigi precedentement allegat li l-intimat messu segwa l-procedura kontenuta fl-artikolu 258 dan ifisser li allura r-rikorrent qed jirrikonoxxi li l-intimat diga` ghandu f’idejh titolu ezekuttiv u ghalhekk certament ma jistax issa sussegwentement iqajjem l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni.

Illi ghar-rigward ta’ l-eccezzjoni fuq il-mertu, sa fejn jirrizulta lill-intimat l-ammonti mitluba huma kollha dovuti, u dan irrikonoxxieh anki t-taxpayer involut billi qatt ma saret imqar oggezzjoni wahda ghall-kontijiet li ntbaghtu.

Illi fi kwalunkwe kaz huma m’ghandux ibati spejjez.

Ghaldaqstant l-intimat ghar-ragunijiet premessi kif ukoll ghal dawk li jistghu jingiebu waqt it-trattazzjoni talab li din il-Qorti tirrespingi r-rikors odjern bl-ispejjez.

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet lix-xhieda bil-gurament.

Semghet l-abili difensuri.

Ikkunsidrat

C. PROVI:

Gie prezentat affidavit ta’ <u>Anthony Frendo</u> li fih issemma li missieru Michael Frendo miet fid-9 ta’ Frar 1994. Hu wiehed mill-hdax it-tfal li kellu missieru. Hu qatt ma ra kontijiet u qatt ma sema’ lil missieru jsemmi kontijiet mahruga mit-taxxa qabel ma miet. Jaf pero` li wara li miet hallsu t-taxxa tas-successjoni tieghu. L-ewwel darba li sema’ fuq it-taxxa dovuta minn missieru kien meta rcieva t-talba min-naha tad-Dipartiment tat-Taxxa b’ittra registrata. Dawn il-fatti jafhom hu personalment.

Gie prezentat affidavit ta’ <u>Joseph Frendo</u> fejn issemma li missieru Michael Frendo miet fid-9 ta’ Frar 1994. Ommu Assunta Frendo mietet fit-13 ta’ April 1997. Hu wiehed mill-hdax it-tfal li kellu missieru. Matul il-hajja ta’ missieru kien jiehu hsieb il-kirjiet u c-cnus li kien idahhal missieru mill-proprjeta` li kellu. Dan ix-xoghol ghadu jaghmlu sa issa pero` llum iqassam il-flus lil hutu bhala eredi ta’ missieru u ommu. Rigward kontijiet tat-taxxa ma jafx li missieru u ommu kellhom xi pendenzi waqt li kienu hajjin. Wara l-mewt taghhom jaf li rcieva xi kontijiet fis-sena 2000 u hu ghaddiehom lil-***accountant*** ta’ missieru Ignatius Licari. Dawn il-fatti jafhom hu personalment.

Gie prezentat affidavit ta' Ignatius Licari fejn issemma li meta kien haj is-Sur Michael Frendo kien jghinu jimla r-***return*** ta' taxxa tad-dhul a bazi ta' l-informazzjoni u tad-dokumenti li kien jaghtih. Hu kien izomm il-karti pero` hu kien jiehu hsieb jirrangahom b'mod li jkunu jaghmlu sens u biex l-assessur tat-taxxa jaghraf x'negozju sar u xi qliegh kien hemm. Hu ma kienx izomm dawk id-dokumenti ghandu. In-negozju ta' Michael Frendo kien originarjament fit-trobbija tal-bhejjem u mbaghad dahal fil-proprjeta`. Lejn l-ahhar ta' hajtu kien jghix fuq il-kirjiet u c-cnus, liema kirjiet u cnus eventwalment wirtuhom it-tfal tieghu. Meta miet is-Sur Michael Frendo, is-Sinjura Assunta Frendo ma kenitx talbitu biex jghinha. Meta mietet hi wkoll is-sinjuri Joseph Frendo u Anthony Frendo, tnejn mit-tfal, kienu rcevew kontijiet mahruga mill-Ufficju tat-Taxxi Interni, kopji taghhom annessi ma' l-affidavit u talbu l-ghajnuna tieghu. Peress li ma kellhomx karti jew ***records*** tan-negozju ta' Michael Frendo ma setghux johorgu oggezzjoni. Qal pero` li meta kien ghadu haj Michael Frendo sa fejn jiftakar hu kienu saru xi oggezzjonijiet ghal ***assessments***. Dan huwa konfermat mill-fatt li Joseph Frendo u Anthony Frendo kienu rcevew fis-sena 2000 kontijiet riveduti li huma l-kontijiet annessi ma' l-affidavit. Wara l-istimi tas-snin 1993, 1994 u 1995 is-sinjuri Frendo sa fejn jaf hu qatt ma rcevew ***assessment*** jew talba ghall-hlas qabel l-ittra ufficjali fis-sena 2005. Meta mar jaghmel il-verifiki tal-kaz mad-Dipartiment tat-Taxxi Interni, l-ufficjali tad-Dipartiment kienu ikkonfermawlu li qatt ma kienu baghtu ***assessments*** ghal dawn is-snin.

Gie prezentat affidavit ta' Ludgardo Mercieca li esebixxa kopja tal-istimi li ntbaghatu lit-***taxpayer*** rikorrent mid-Dipartiment tat-Taxxi Interni. Rigward is-sena ta' stima 1985 Ludgardo Mercieca semma li nharget lit-***taxpayer*** stima originali ghal ammont ta' taxxa ta' Lm512 liema ammont kien kwazi identiku ghal dak dikjarat mit-***taxpayer***. Wara xi hlas mit-***taxpayer***, ammont nizel ghal Lm402 fl-ittra ufficjali tat-22 ta' Novembru 2005. It-***taxpayer*** ma dahhal ebda oggezzjoni ghall-istima. Rigward is-sena 1987 inharget lit-***taxpayer*** stima originali

ghal ammont ta’ taxxa ta’ Lm811. Wara xi hlas mit-***taxpayer***, l-ammont nizel ghal Lm611 fl-ittra ufficjali tat-22 ta’ Novembru 2005. It-***taxpayer*** ma baghatx ir-***return*** fil-hin u ma dahhal ebda oggezzjoni ghall-istima. Rigward is-sena ta’ stima 1988 inharget lit-***taxpayer*** stima originali ghal ammont ta’ taxxa ta’ Lm769. Wara xi hlas mit-***taxpayer***, l-ammont nizel ghal Lm544 fl-ittra ufficjali tat-22 ta’ Novembru 2005. It-***taxpayer*** ma baghatx ir-***return*** fil-hin u ma dahhal ebda ogezzjoni ghall-istima. Rigward is-sena ta’ stima 1989 inharget lit-***taxpayer*** stima originali ghal ammont ta’ taxxa ta’ Lm866. Wara oggezzjoni mit-***taxpayer***, l-ammont nizel ghal Lm40 fl-ittra ufficjali tat-22 ta’ Novembru 2005. Imbaghad wara revizjoni sussegwenti ta’ l-ammont dovut dan nizel ulterjorment u gie null (0). Ghalhekk, fil-prezent m’hemmx ammonti x’jithallsu fuq din is-sena. Rigward is-sena ta’ stima 1990 inharget lit-***taxpayer*** stima originali ghal ammont ta’ taxxa ta’ Lm1066. Wara oggezzjoni mit-***taxpayer***, l-ammont nizel ghal Lm593. Imbaghad wara revizjoni sussegwenti ta’ l-ammont dovut dan nizel ghal Lm437. Wara xi hlas mit-***taxpayer***, l-ammont dovut rega’ nizel ghal Lm247. Ghalhekk l-ammont dovut issa nizel u ma baqax Lm518 kif indikat fl-ittra ufficjali tat-22 ta’ Novembru 2005. Rigward is-sena 1991 inharget lit-***taxpayer*** stima originali ghal ammont ta’ taxxa ta’ Lm413. Wara xi hlas mit-***taxpayer***, l-ammont nizel ghal Lm263 fl-ittra ufficjali tat-22 ta’ Novembru 2005. It-***taxpayer*** ma baghatx ir-***return*** fil-hin u ma dahhal ebda oggezzjoni ghall-istima. Rigward is-sena 1992 inharget lit-***taxpayer*** stima originali ghal ammont ta’ taxxa ta’ Lm363. L-ammont fuq l-ittra ufficjali tat-22 ta’ Novembru 2005 baqa’ Lm363. It-***taxpayer*** ma baghatx ir-***return*** fil-hin u ma dahhal ebda oggezzjoni ghall-istima. Rigward is-sena 1993 inharget lit-***taxpayer*** stima originali ghal ammont ta’ taxxa ta’ Lm1938 liema ammont kien assessjat fuq ammont ta’ qligh anqas minn dak dikjarat mit- ***taxpayer***. L-ammont baqa’ Lm1938 fl-ittra ufficjali tat-22 ta’ Novembru 2005 baqa’ Lm363. It-***taxpayer*** ma baghatx ir-***return*** fil-hin u ma dahhal ebda oggezzjoni ghall-istima. Rigward is-sena 1994 inharget lit-***taxpayer*** stima originali ghal ammont ta’ taxxa ta’ Lm3958 liema ammont kien kwazi identiku minn dak dikjarat mit-***taxpayer***. Wara xi hlas l-ammont nizel ghal

Lm2663 fl-ittra ufficjali tat-22 ta' Novembru 2005. It-***taxpayer*** ma baghatx ir-***return*** fil-hin u ma dahhal ebda oggezzjoni ghall-istima. Rigward is-sena stima 1995 inharget lit-***taxpayer*** stima originali ghal ammont ta' taxxa Lm10. L-ammont baqa' Lm10 fl-ittra ufficjali tat-22 ta' Novembru 2005. It-***taxpayer*** ma dahhal l-ebda oggezzjoni ghall-istima u lanqas ma baghat il-formoli tat-taxxa. Illi bhala spjegazzjoni ulterjuri tal-fatti suesposti, esebixxa zewg dokumenti immarkati "LM2" u "LM3". Iddikjara li skond id-***database*** tal-Gvern CDB l-indirizz ta' Michael Frendo ghadu jidher 10, Triq Regjonali, Sta. Venera. L-istimi ghas-snin in kwistjoni kollha ntbaghtu mid-Dipartiment lit-***taxpayer*** fl-indirizzi indikati fid-dokumenti "LM2", u saf fejn jaf hu kollha waslu ghandu jew ghand l-eredi tieghu hlief ghal tliet kontijiet li regghu lura ghand id-Dipartiment ghax kienu ***unclaimed***. Dawn jirrelataw ghas-snin 1993, 1994 u 1995. Rigward l-1991 u 1992, esebixxa ***Mailing List*** tad-Dipartiment li tindika li l-istimi ghal dawn is-sentejn kienu ntbaghtu lit-***taxpayer*** fuq l-indirizz 10, Our Lady, Triq Regjonali, Sta. Venera.

D. KUNSIDERAZZJONIJIET:

Il-Qorti sejra tibda billi tirreferi ghal sentenzi ohra moghtija minnha kif presjeduta, u cioe` Rikors Nru. 258/05FS fl-ismijiet **Emanuel Zammit vs Kummissarju tat-Taxxi Interni** deciza fil-5 ta' Marzu 2007, u Rikors Nru. 450/2006 **Kummissarju tat-Taxxi Interni vs Frank Fenech Camilleri noe** deciza fid-19 ta' Frar 2008. Il-Qorti kienet ikkwotat is-subartikoli 47 (2) u (4) tal-Kap 372 li jghidu hekk:

"(2) Salv kif xort'ohra espressament provdut fl-Atti dwar it-Taxxi u salv b'mod partikolari d-disposizzjonijiet ta' l-artikolu 30(5) u ta' l-artikolu 31(7), l-azzjoni ghall-hlas tat-taxxa, taxxa addizzjonali, imghax jew xi penali tista' tinbeda f'kull zmien mid-data minn meta jsiru dovuti u ghandhom jithallsu sa tmien snin minn dik id-data jew, meta tkun saret stima ghar-rigward taghhom, mid-data meta dik l-istima ssir finali u konkluziva."

"(4) meta l-azzjoni msemmija fis-subartikolu (2) u (3) ma tkunx ittiehdet fiz-zmien hekk stipulat, u dak iz-zmien jiskadi fil-31 ta' Dicembru, 2003 jew qabel dik id-data, ghaldaqstant, minkejja d-disposizzjonijiet ta' dawk is-

subartikoli, l-azzjoni ghall-hlas ta’ dik it-taxxa, taxxa addizzjonali imghax jew penali tista’ tittiehed sal-31 ta’ Dicembru 2005.”

Illi r-rikorrent eccepixxa l-preskrizzjoni u fin-nota ta’ osservazzjonijiet tieghu tas-17 ta’ April 2008 a fol 59 tal-process, sostna li l-perjodu ta’ preskrizzjoni ta’ tmien snin iddekorra fil-kaz tat-talbiet kollha. Jirrizulta li Anthony Frendo gie notifikat b’dikjarazzjoni ufficjali tal-Kummissarju tat-Taxxi Interni permezz ta’ ittra ufficjali datata 22 ta’ Novembru 2005, u dan ghas-somma ta’ LM7,737 rapprezentanti taxxa fuq id-dhul jew taxxi provvizorji ghas-snin ta’ stima 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994 u 1995. Illi r-rikorrent Anthony Frendo insista fuq il-preskrizzjoni abbazi ta’ l-artikolu 47(2) u cioe` fuq il-perjodu preskrittiv ta’ tmien snin filwaqt li l-Kummissarju tat-Taxxi Interni sostna li l-ammont li qed jintalab mhux preskritt, u dan ai termini ta’ l-emendi l-godda li saru fil-Kap 372, artikolu 47(4).

Fil-kawzi fuq imsemmija, din il-Qorti kienet irriferiet ghal sentenza tal-Qorti tal-Appell, Sede Inferjuri, ta’ l-10 ta’ Jannar 2007, Appell Civili Numru 266/05 **Kummissarju tat-Taxxi Interni vs Alfred Caruana,** liema kaz ghandu hafna konnotati simili ghall-kaz odjern fejn inghad:
“Finalment il-Qorti trid taghmilha cara li l-insistenza ripetuta taghha ghall-fatti tal-kaz, qeghda ssir biex titnehha l-possibilita` ta’ xi ekwivoku, in bazi ghall-precitati konsiderazzjonijiet li jista’ jinqala minn min ma jkunx edott mill-impostazzjoni tal-kwistjoni singolari.”

Din il-Qorti kienet qalet:
“Sewwa hafna ghamlet dik il-Qorti li dahlet taht l-aspetti ta’ l-element ta’ retroattivita` tal-ligijiet ta’ natura fiskali u diversi aspetti tal-preskrizzjoni”.

Hawnhekk, il-Qorti sejra tikkwota partijiet mill-imsemmija sentenza:
“Huwa desumibbli minn dak li appena nghad illi r-retroattivita` ta’ ligi ma tesponix ruhha awtomatikament ghac-censura tal-kostituzzjonalita` taghha. Biex dan

jissuccedi jrid jirrizulta li jkunu gew vjolati precetti kostituzzjonali jew principji inerenti ghall-istat tad-Dritt. In partikulari, il-principju tar-ragonevolezza l-ghala giet dettata l-ligi u dak ta' l-affidament tac-cittadini, jew tal-kontribwenti fil-materji fiskali, fl-istabbilita` u c-certezza ta' l-ordinament guridiku;"

Dan premess, ghandu jigi innutat illi l-Qrati taghna ma baqghux lura milli huma wkoll jissottolineaw certi principji in materja ta' retroattivita` ta' ligi fiskali. Minn dak ricerkat il-kwistjoni jidher li qamet fil-kawza, fl-ismijiet **Michele Muscat vs L-Onor. Roberto Briffa, Collettore delle Dogane,** Prim'Awla tal-Qorti Civili deciza fit-12 ta' April 1919. Fiha inghad li di regola ligi promulgata m'ghandhiex ikollha effett hlief ghal quddiem b'mod li ma ghandhiex testendi ruhha
"ai fatti gia compiuti e consumati: La legge di regola, quindi, non ha effetto retroattivo ed e` di diritto volgare il broccardo che 'lex non habet oculus retro.'

Affermata din ir-regola generali ssokta jinghad f'din l-istess sentenza illi:
"quantunque sia in facolta` del legislatore espressamente dichiarare che la legge debba comprendere nel suo impero anche gli atti, che non fossero ancora compiuti, tuttavia i diritti quesiti sono sempre di giustizia dalla legge rispettati."

Issa l-preskrizzjoni fis-sistema legali Maltija hija mezz procedurali ta' helsien mill-azzjoni. Kawza tal-principju tal-preskrizzjoni l-attur ma jkunx jista' aktar jottjeni r-rimedju li jixtieq permezz tal-proceduri legali. L-artikolu 1145 tal-Kap 16 qabel ma jelenka kif jispiccaw l-obbligazzjonijiet isemmi li:
"barra mill-effetti tal-kundizzjoni rizoluttiva, u mill-effetti tal-preskrizzjoni l-obbligazzjonijiet jispiccaw …"

Fl-imsemmija sentenza **Kummissarju tat-Taxxi Interni vs Alfred Caruana,** dik il-Qorti ghamlet rassenja ta' gurisprudenza relevanti u qalet:
"L-ewwelnett ghal dak li hi proposizzjoni ta' ligi, m'hemmx dubju li wiehed mill-obbjettivi tal-preskrizzjoni hu dak li

wiehed jehles minn azzjoni meta l-kreditur ma jkunx ezercita l-jedd tieghu ghal zmien li tghid il-ligi [Artikolu 2107(2), Kodici Civili]. Jidher minn dan, kif konkordi wkoll fil-gurisprudenza tal-Qrati taghna, illi l-indoli ta' l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni hi wahda procedurali. F'dan il-kuntest, il-Qorti jidhrilha li ghandha tissenjala dawn il-precedenti li gejjin:

(1) Fis-sentenza **Philip Agius nomine vs Avv. Dr. Joseph A. Micallef nomine,** 20 ta' Frar 1952, il-Qorti tal-Kummerc, sedenti l-Onor. Imhallef William Harding, irrimarkat illi "l-preskrizzjoni liberatorja hija attinenti mhux ghas-sustanza ta' l-obbligazzjoni, imma ghall-azzjoni. Infatti, l-artikolu 1188 Kodici Civili (fil-prezent Artikolu 1145) isemmi s-seba' modi ta' estinzjoni tal-obbligazzjonijiet, u fosthom ma jikkomprendix il-preskrizzjoni, ghalkemm isemmi l-preskrizzjoni biss in vija ta' riserva tal-effetti taghha. Mhux biss, imma l-Artikolu 2212 (illum l-Artikolu 2107) tal-Kodici jiddefinixxi ***expressis verbis*** il-preskrizzjoni liberatorja bhala mezz sabiex wiehed jehles minn azzjoni."

(2) Il-kwistjoni qamet ukoll fis-sentenza **Carmelo Agius Fernandez et vs Avukat Dr. Filippo Nicolo Buttigieg,** Prim' Awla Qorti Civili, 13 ta' April 1953. Intqal fiha illi "l-fondament tal-preskrizzjoni estintiva…..hu l-interess li jitqieghed tmiem ghall-proponibilita` tal-azzjoni, biex l-istat guridiku tal-affarijiet li jkun ezista ghal hafna zmien ma jkunx jista' jigi skonvolt mill-ezercizzju tardiv tal-azzjoni";

(3) Fis-sentenza imbaghad, **Ester Degabriele et vs Joseph Rizzo,** 26 ta' Frar 1965, il-Qorti ta' l-Appell, Sede Civili, irriteniet dan: "Minghajr ma l-Qorti tidhol fid-diskussjoni dottrinali jekk il-preskrizzjoni estintiva hiex biss eccezzjoni kif hemm min isostni, inkella ghandhiex ukoll funzjoni ta' dritt materjali, huwa cert illi l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni ghandha funzjoni importantissima processwali. Ta' min jirrileva li fil-Kodici taghna, il-preskrizzjoni (estintiva) hija definita bhala mezz sabiex wiehed jehles minn azzjoni, mhux kif jinghad fil-Kodici Taljan, minn obbligazzjoni"…..

Dik il-Qorti fl-istess kawza qalet hekk:

"Dan ghaliex l-istimi mill-Kummissarju kienu hargu, u gew ukoll notifikati, fl-1994, u kien biss wara hdax-il sena illi l-appellat indenja jibghat l-att gudizzjarju interruttiv, meta skond is-subinciz (2) ta' l-Artikolu 47, l-azzjoni tieghu kienet allura gja estinta. Minn dak dedott, din il-Qorti ghandha raguni serja tahseb ghall-anqas fl-ambitu tal-fattispeci tal-kaz ***de quo*****,** illi l-iskop veru ghall-introduzzjoni fil-ligi tas-subinciz (4) ta' l-Artikolu 47 ma kienx dak issugerit mill-appellant izda pjuttost, biex taghmel tajjeb ghall-inerzja ta' min fid-Dipartiment, kien responsabbli biex jassikura l-hlas tad-debitu. Kieku dan kellu jigi applikat jigi li l-ligi saret retroattivament ghall-ommissjoni jew inazzjoni li avverat ruhha taht il-ligi, qabel id-dhul fis-sehh tad-disposizzjoni agguntiva, u dan ma jidhirx li hu ragonevoli u wisq anqas accettabbli. Ara a propozitu f'dan l-istess sens id-decizjoni fl-ismijiet **A.B. vs Nutar Vincenzo Gatt noe,** Appell, 17 ta' Ottubru 1957 li, incidentalment kienet tittratta wkoll minn kwistjoni ta' l-estensjoni taz-zmien preskrittiv, anke jekk f'dak il-kaz si trattava minn talba tat-***taxpayer*** ghar-rifuzjoni tat-taxxa minnu mhallsa in eccess ta' dak dovut…."

Din il-Qorti taqbel ma' dak kollu msemmi fil-kawza tal-**Kummissarju tat-Taxxi Interni vs Alfred Caruana.** Il-principju tal-preskrizzjoni kien gie mdahhal fil-ligi minhabba li mhux sewwa li affarijiet jibqghu indeterminati ghal zmien twil. Huwa gust li wara t-trapass ta' certu zmien dipenedenti mic-cirkostanzi li ghalihom huwa riferibbli l-kaz il-kwistjoni tigi maghluqa b'mod definittiv. Dan jassumi iktar importanza fejn wiehed ikun obbligat li biex jipprova dak li qal ikollu jipproduci dokumenti u mhux sewwa li wara li jkun ghadda l-perjodu preskrittiv il-legislatur f'oggetti ta' natura fiskali jdahhal dispozizzjonijiet retroattivi ghall-fatti li irrizultaw precedentement taht kif kienet il-ligi dak iz-zmien. Kul sistema guridika ghandha jkollha certezza tal-principji legali u r-retroattivita` hija element eccezzjonali. Ara f'dan ir-rigward **Kolpinghuis Nijmegen B.V.** (Kaz nru. 80/86) deciza mill-Qorti Ewropea fit-8 ta' Ottubru 1987 (paragrafu 13).

Kien ghalhekk, fil-kaz ta' Caruana l-Qorti kkonkludiet:

"F'dan il-kumpless kollu tal-principji affermati tad-dritt u wkoll fuq l-interpretazzjoni taghha tal-fatti din il-Qorti tara li f'dan il-kaz partikolari, u l-Qorti taghmel debita enfasi fuq dan, ma kellux ikollu applikabilita` d-dispost tas-subinciz (2) ta' l-istess artikolu. Ghalkemm certament, il-Qorti tapprezza li l-ingranagg amministrattiv ta' dipartimenti kbar, bhal ma hu dak tat-Taxxi Interni, mhux dejjem jahdem b'mod mghaggel, min-naha l-ohra, hi tal-ferma konvinzjoni li fi stat ta' dritt il-legislazzjoni ma ghandhiex issir biex, temporanjament tkopri d-deficjenzi li jkunu jezistu u biex, bhal f'dan il-kaz tinnewtralizza "***quanto fosse posto in essere a norma di legge***" (**Kollez. Vol. XXIV pII p16),** daqskemm biex tittutela ahjar r-relazzjonijiet tal-partijiet involuti. Minn dak li rrizultalha, ma jistax ragonevolment zgur jinghad li l-aggunta fil-ligi bl-Att II ta' -2004 hi, f'dan il-kaz, predisposta u voluta fl-interess tal-appellanti ***taxpayer*** imma ghall-harsien rigidu u esklussiv tal-***fisco***. Hu l-kaz allura li din il-Qorti tiddiskosta ruhha mill-konkluzjoni raggunta mill-ewwel Qorti referibbilment f'dan il-kaz….."

L-imsemmi artikolu 47(2) jipprovdi li l-azzjoni ghall-hlas ta' taxxa ecc. tista' tinbeda f'kull zmien mid-data minn meta jsiru dovuti u ghandhom jithallsu sa tmien snin minn dik id-data…..

Issa fil-kaz odjern, l-ittra ufficjali hija datata 22 ta' Novembru 2005, u t-taxxi referibbli huma ghas-snin ta' stima 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995. Irrizulta wkoll li kienu saru xi oggezzjonijiet ghal ***assessments***, hekk kif xehed Ignatius Licari, li kien jiehu hsieb il-karti u r-***records*** ta' Michael Frendo. Fil-fatt, jirrizulta li Joseph Frendo u Anthony Frendo kienu rcevew kontijiet riveduti fis-sena 2000 (fol 19 sa 26). Fil-fatt, ma jirrizultax anqas li ntbaghatu stimi tas-snin 1993, 1994, 1995 mid-Dipartiment tat-Taxxi Interni lir-rikorrent. Din il-Qorti hi tal-fehma li l-fatt li hargu stimi riveduti tant snin wara minhabba l-oggezzjoni li kien ghamel it-***taxpayer***, ma jintitolax lill-Kummissarju tat-Taxxi Interni li jigi minghajr limitu fil-ligi ghall-ammont ta' zmien li jista' jiehu biex johrog kont revedut. Li kieku wiehed jinterpreta b'mod kif qed jippretendi l-Kummissarju tat-

Taxxi Inteni li mhemmx limitu ta' zmien biex oggezzjoni tigi processata konna naslu fi stat li l-Kummissarju jista' jdum mitt sena u xorta wahda ma tiddekorrix il-preskrizzjoni. It-terminu ta' tmien snin huwa fatali u fih trid tkun saret it-talba permezz ta' l-ittra ufficjali ghax altrimenti t-***taxpayer*** ikun intitolat li jissolleva l-eccezzjoni dwar il-preskrizzjoni.

Ghalhekk, huwa evidenti li l-grupp ta' taxxi riferibbli ghas-snin ta' stima bejn l-1985 u l-1995, huma preskritti.

E. KONKLUZJONIJIET:

Ghal dawn il-motivi tichad l-eccezzjoni ta' l-intimat peress li l-bazi ta' l-azzjoni hija l-preskrizzjoni u ghalhekk qed tirreferi ghall-eccezzjoni dwar il-preskrizzjoni kif elenkata fir-raba' paragrafu a fol 6 tal-process.

Tilqa' t-talba tar-rikorrent u tiddikjara t-talba tal-Kummissarju tat-Taxxi Interni preskritta u ghalhekk tilqa' t-talba tar-rikorrent.

Stante n-natura tal-kaz spejjez bla taxxa.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM-------------------------------